

**Verneområdestyret
for Geiranger-Herdalen**

Arkivsaksnr: 2020/3043-0

Saksbehandlar: Ingvild Hansen Nystad

Dato: 24.11.2021

Utval	Utvalssak	Møtedato
Verneområdestyret for Geiranger - Herdalen		02.12.2021

**Fornyng av løyvet til motbakkeløpet 1851 OppNed
2022-2026, Geiranger-Herdalen landskapsvernområde**

Forvaltar si tilråding

Norddal Idrettslag får forlenga løyvet til å arrangere det årlege motbakkeløpet «Norddal opp ned». Løyvet gjeld for nye fem år, 2022-2025.

Løyvet blir gitt på vilkår:

- Arrangementet skal gå føre seg etter 1. juli.
- Fast merking skal kun gjerast som forsiktig vedlikehald der det allereie finst merking, og unngå jordfast stein eller fjell. Anna merking skal kun nyttast under løpet, og fjernast straks etter.
- Ev lagring av utstyr må gjerast usynleg, vere reversibel og haldast utanfor vernesona i landskapsvernområdet.
- Ev utviding/ending av trase eller omfang av arrangementet må avklarast med verneområdestyret.
- Arrangementet blir varsla til verneområdeforvaltinga kvart år før gjennomføring, og verneområdestyret har mynde til å revurdere løyvet ved ev endringar ifht verneomsyn.

Løyvet er gitt med heimel i verneforskrifta §3,4.2, §3, 1.2b) og §3,1.3 k).

Søknaden

Norddal Idrettslag ved Ole Magnus Melchior søker (epost av 22.sept 2021) om å vidareføre løyvet til det årlege motbakkeløpet 1851 OppNed i Norddal, Fjord kommune. Løpet går frå sentrum av bygda opp til fjellet Torvløysa (1851 moh) og same veg ned att. Løpet vert delt i kort og lang løype, den lange i større grad innanfor vernesona i landskapsvernområdet.

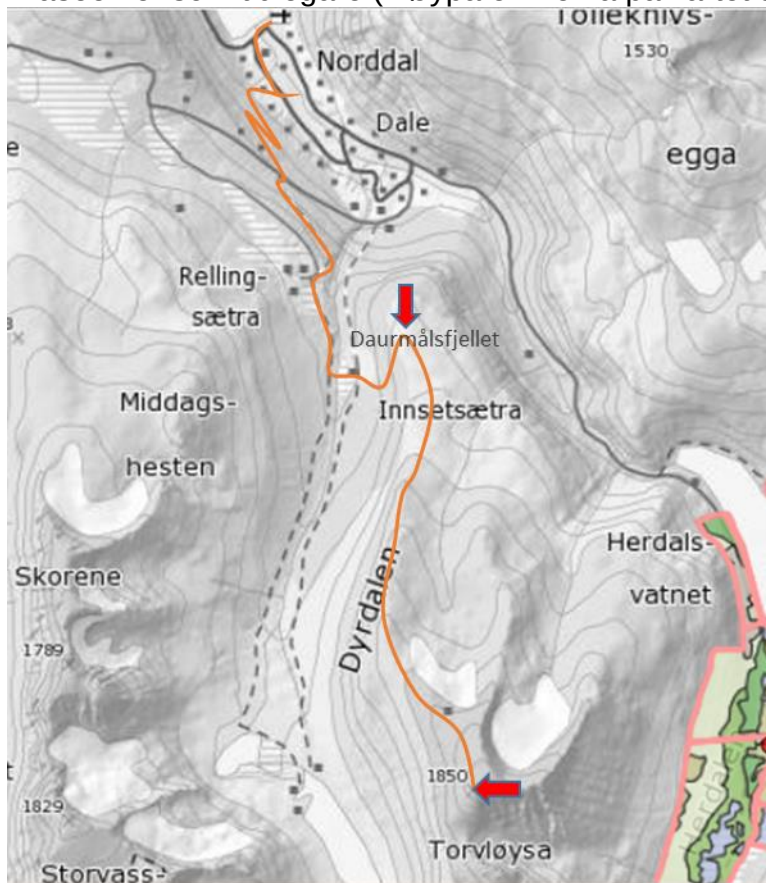
Løpet er tenkt arrangert i midten av juli, neste gong planlagt 16. juli 2022, då for sjette år på rad.

Tidlegare søknad gjaldt arrangement i august. Søkjar grunngir endringa med at «Torvløysa då har dei beste værforholda for eit sånt arrangement. I tillegg er det mange med tilknytning til bygda «heime» på ferie denne månaden som stiller opp som funksjonærar. Dette er også beste tidspunktet for å unngå kollisjonar med andre arrangement, spesielt i distriktet.»

Målsetjingar med arrangementet blir rekna opp :

1. Skape aktivitet i bygda gjennom eit skyrace i den fantastiske naturen.
2. Marknadsføring av bygda Norddal og verdsarvområdet
3. Bidra til inntjening for lokalt næringsliv og NIL/arrangementet.

Traséen er som tidlegare (Løypa er merka på kartet under.)

«Merking av løype opp til Torvløysa ligg inne i planar for skilting i eit samarbeid mellom Stiftinga Geirangerfjorden Verdsarv, frivillige lag og organisasjonar, Norddal kommune og grunneigarar.

Vi vil merke etter nasjonal standard for skilting av turvandring og nyttar verdsarvområdet sin V. Vi vil elles legge vekt på at merkinga er mogleg å fjerne og ikkje set varige spor.

Grunneigaravtale for merking ligg føre. Vi har også avklart arrangementet med grunneigarar.

Dersom ytterlegare merking er naudsynt på konkurransedagen vil denne bli fjerna etter arrangementet. Vi voner det er mogleg å lagre noko utstyr til merking oppe på fjellet dersom dette vert naudsynt. I tilfelle vil det vere små mengder som vi vil leggje mest mogleg usynleg i terrenget. Vi ser føre oss å nytte stein og anna naturleg materiale til å dekkje over.» skriv søkjar.

Kvar enkelt deltakar ber sjølve med seg det dei treng frå Rellingsætra og opp til toppen. Personar med naudutstyr blir plasserte ute i løypene. Det takast forbehold om at helikopter kan måtte nyttast, men då berre i tilfelle ulukke. Idrettslaget ønskjer å halde fram med å utvikle det årlege arrangementet, og håper på stigande detaking i åra som kjem, heiter det i søknaden. Dei siste åra har løpet hatt 150 påmelde totalt. Overnattingskapasitet i bygda vil uansett vere ein avgrensande faktor for deltakartalet, skriv Melchior. Frå 2021 har løpet vore med i den lokale fjell- og motbakkecupen og den nasjonale «skyrunning»-serien, og vil halde fram med dette også i 2022.

Naturmangfoldlova og verneforskrifta

Søknaden blir vurdert etter:

- Verneforskrift for landskapsvernområdet Geiranger-Herdalen av 08.10.2004
- Forvaltningsplan for Vestnorsk Fjordlandskap, delområde Geirangerfjorden av 16.12.2008
- Naturmangfoldloven av 01.07.2009

Føremåla med opprettinga av Geiranger-Herdalen landskapsvernområde er å:

- ta vare på eit særprega og vakkert fjord- og fjellandskap med eit rikt og variert plante- og fugleliv
- ta vare på viktige kulturlandskap der fjordgardar, setermiljø og kulturminne utgjer ein vesentleg del av landskapet sin eigenart
- ta vare på geologiske førekomstar og landskapsformer

Dispensasjonar skal vurderast etter prinsippa i naturmangfoldlova §§ 8-12, jf. § 7

Vurdering av saka

Søknaden om fornying av løyvet av 2016 vil i stor grad vurderast som sist verneområdestyret gav løyve (2016):

«Løypa for omsøkte motbakkeløp ligg delvis utanfor landskapsvernområdet, delvis innanfor. Ei strekning ligg i brukssona (mellom Rellingsetra og Daurmålsfjellet), og ei strekning er plassert innanfor den meir restriktive vernesona (frå Daurmålsfjellet til Torvløysa).

Verneforskrifta §3,4 tar for seg ferdsel innanfor landskapsvernområdet, og stadfestar at det må søkjast om løyve til organisert ferdsel. I sommarhalvåret vil belastninga på naturen vere størst. «Større idrettsarrangement (til dømes o-løp)... er døme på ferdsel det må søkjast løyve for.»(Forvaltningsplanen 4.7 Friluftsliv).

«Kombinasjonen friluftsliv-reiseliv er positiv og bør imøtekomast så sant verksemda skjer innanfor føremålet med vernet» (Forvaltningsplanen 4.7, s 36)

«Føremålet med vernet» er blant anna å «Ta vare på eit særprega og vakkert fjord- og fjellandskap med eit rikt og variert plante- og dyreliv» (§2).

Med minimalt anna enn «manuelle» ressursar, skulle dette arrangementet vere i god tråd med føremålet. Når det gjeld aktiviteten før, under og etter sjølve arrangementet, er det snakk om eit par dagar med aktivitet for maks 100 personar innanfor vernesona. Noko meir kan forekome i brukssona.

Når det gjeld merking av råser, skal dette også vurderast i forhold til verneforesegnene. §1.1 set forbod mot inngrep som «oppsetting av skilt, merking av stiar, løyper o.l.».

Reglane i pkt 1.1 er likevel ikkje til hinder for «vedlikehald av merka stiar, skilt, bruer og løyper i medhald av forvaltningsplan, jf§5».» Forvaltningsstyresmakta kan etter søknad gje løyve til... k) opparbeiding og merking av nye turstiar og løyper» (§1.3).

Vi reknar med at traseen nyttar allereie opparbeidd rås til Torvløysa, og at merking såleis blir gjort berre som vedlikehald. Særleg varsam skal ein vere i vernesona- frå Daurmålsfjellet til Torvløysa. «I vernesona skal naturvernomsyn vere overordna andre interesser, og naturen sine eigne prosessar skal gå mest muleg upåverka føre seg. Her er det få spor av nyare inngrep, og det er for framtida ønskjeleg å halde områda frie for inngrep. Det vil ikkje vere høve til å etablere og merke nye stigar. Eksisterande gamle ferdselsveggar og enkelt merka stigar vil kunne haldast ved like.»(Forvaltningsplanen pkt 3.1.1).

Søkjjar peikar på at merking vil foregå etter nasjonal standard, og vi reknar med at det er DNT sine prinsipp for merking som blir følgde, både i brukssona og særskild i vernesona.

Det er positivt at søkjjar har avklart merking og arrangement med aktuelle grunneigarar. §§8-12 i Naturmangfoldlova må vere avklara før ein eventuell dispensasjon blir gitt. §8 Kunnskapsgrunnlaget Daurmålsfjellet og Torvløysa er begge registrerte som leveområde for villrein i Naturbase sine kart. Omsynet til villreinstammen er høgt prioritert, og «i vernesona skal det vere ei restriktiv haldning» til aktivitet. Brukssona opnar for meir liberal haldning, «Det kan i større grad leggjast til rette for friluftsliv og ferdsel i samband med reiseliv.»(Forvaltningsplanen pkt 4.1). Fjellrype er også ein art av stor forvaltningsinteresse i området.

§9 «Føre-var-prinsippet» Opplysningar per tlf frå Ottadalen Villreinutval tilseier at reintrekk i desse områda ikkje har vore aktuelt dei siste åra.

Dette kan endre seg, og organisert aktivitet må fortløpande bli vurdert opp mot omsynet til villreinstammen.

Omfanget av motbakkeløpet blir ikkje rekna som nokon fare for reinen på omsøkt tidspunkt.

§10 «Økosystemtilnærming og samlet belastning» er ikkje aktuelt med dette omfanget.

§11 «kostnadene ved miljøforringelse» er ikkje aktuelt å nytte her.

§12 «Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder» er tatt omsyn til i denne søknaden, der verken motorisert ferdsel eller varige spor blir aktuelt.

Konklusjon: Samla sett er både merking og organisering av det omsøkte motbakkeløpet i ein skala som ikkje vil skade verneverdiane. Eit så avgrensa arrangement vil vanskeleg kunne påverke verneverdiane nevneverdig negativt, og vil såleis kunne få dispensasjon etter § 3, 4.2 i verneforskrifta. Vedlikehald av merka sti er tillate etter verneforskrifta § 3,1.2 b), Dispensasjon til den delen som ikkje er merka før i vernesona blir gitt etter § 3, 1.3 k).» (sitat frå saksframlegg av 2016).

Forvaltninga må vurdere dei få endringane opp mot om dispensasjonen kan fornyast: Arrangementet er flytta frå august til juli. Talet på deltakarar aukar. Vi har fem års erfaring med arrangementet.

Flyttinga av løpet frå august til juli kan vere uheldig med tanke på graden av forstyrring for dyre- og fugleliv. Dette er likevel avklara i forhold til dei mest sårbare artane så langt, også denne gongen- men her må vi ta høgde for endringar og nye kartleggingar som kan kome. Dronedispensasjonen som oftast har følgd med arrangementet kan bli vanskelegare å forsvare på denne tida av året, og arrangør bør få signal om dette. Auka tal på deltakarar vil også auke forstyrring i vernesona, men søkjjar meiner at talet avgrensar seg med overnattingskapasiteten. Den vanlege todelinga av løypa avlastar også den mest restriktive delen av traseen. Arrangør bør likevel halde god kontakt undervegs for vurdering av om besøkstalet kan bli uforsvarleg høgt ifht slitasje og forstyrring. Løyvet vil innehalde kriteria om dette. Statens Naturoppsyn vil også følgje med på grad av slitasje og anna muleg påvirkning. Sjølv om det kortvarige arrangementet ikkje treng å gjere skade i seg sjølv, kan det trigge meir aktivitet og

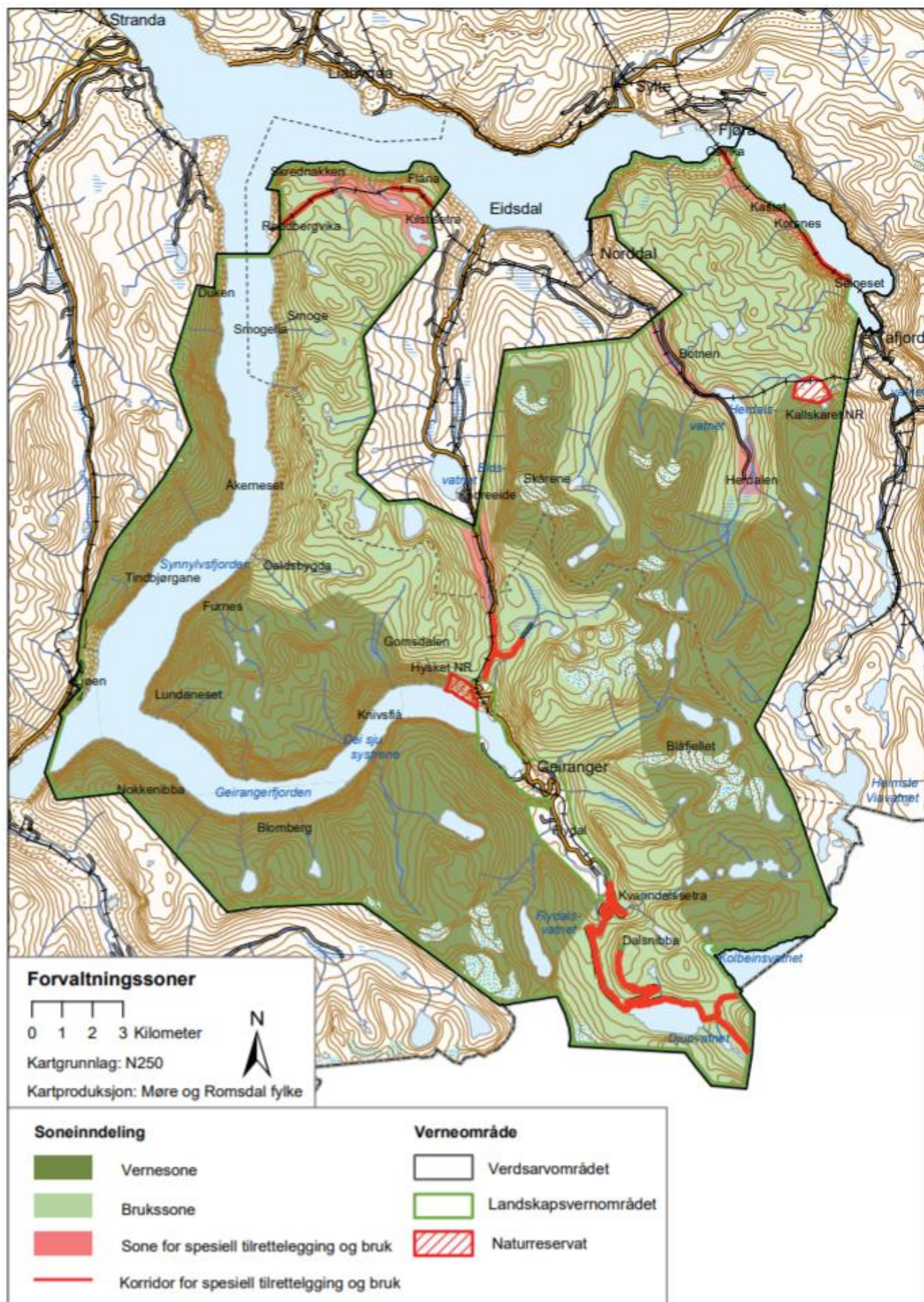
auke den samla belastninga på området. Her må prinsippa om samla belastning og føre-var takast omsyn til. (Naturmangfaldlova §§ 8-12

Fem års erfaring synest å ha vore gode for arrangør, og også med tanke på forvaltinga sitt ansvarsområde. Forstyrringa konsentrerer seg kun til ein eller to dagar, og følgjer kriteria i løyvet. Nokre små endringar i løyve-kriteria kan likevel justerast per i dag. Vi klargjer kriteria om merking, der det i vernesona ikkje skal lagast nye merkingar. Det er kun gamle punkt som kan forfriskast/vedlikehaldast. Kart over vernesone/brukssone leggst ved. Tidspunkt for arrangementet blir også sett som eit nytt kriterium ifht løyvet av 2016.

Dette er eit «naturvenleg» motbakkeløp som har greidd seg utan motorferdseldispensasjon, med nøysam merking, og med god oppfølging av regelverk rundt verneverdiane. Arrangementet framtrer til no som eit godt døme på korleis slike arrangement kan ta omsyn til verne- og bruksinteresser.

Konklusjon

Løyvet til motbakkeløpet 1851 OppNed kan fornyast for fem år til, med klargjering av kriteria som forhindrar uheldig forstyrring av naturverdiane i landskapsvernområdet. Løyvet kan kome opp til ny vurdering undervegs, om ein ser at føresetnadane for løyvet blir endra, som stor auke i tal på deltakarar, slitasje eller forstyrring.

Kart som syner kvar den mest restriktive vernesona i landskapsvernområdet ligg (mørk grøn).

Klagerett

Vedtaket kan klagast på av ein part eller annan med rettsleg klageinteresse, jf Forvaltingslova §28.

Frist for klage er tre veker etter at vedtaket er motteke. Klagen stilast til Miljødirektoratet, men sendast til Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen. Skjema for klage:

www.statsforvaltaren.no/FvIKlageMR.